

ARVIOINTIKERTOMUS 2017

TARKASTUSLAUTAKUNTA 31.5.2018

Sisällysluettelo

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA.....	2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät.....	2
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2017.....	2
1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi.....	3
2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	3
3. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	4
3.1. Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)	4
3.2. Toiminnan rahoitus	5
4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN.....	5
4.1. Kaupunginhallitus.....	5
4.2. Maaseutulautakunta (1.6.2017 asti).....	5
4.3. Elinkeinlautakunta (1.6.2017 asti).....	5
4.4. Perusturvalautakunta	5
4.5. Sivistyslautakunta	6
4.6. Tekninen lautakunta	6
4.7. Ympäristölautakunta.....	6
4.8. Investoinnit.....	6
5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	7
6. SIDONNAISUUDET	7
7. YHTEENVETO.....	7

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2017

Valtuusto on valinnut toimikaudeksi 2013 – 2016 tarkastuslautakunnan, joka on arviointivuoden ajan toiminut seuraavassa kokoonpanossa 31.5.2017 asti.

Varsinainen jäsen

Roto Tauno Matias, puheenjohtaja
Laurén Leena, varapuheenjohtaja
Heinonen Terttu
Moisander Visa
Ruuhilehto Taina

Henkilökohtainen varajäsen

Laine Outi
Alhoranta Kalle
Veikkola Heikki
Vesterinen Aarne
Karsi Iris

Uuden kuntalain mukaan uusien toimielinten toimikausi alkoi 1.6.2017.

Varsinainen jäsen

Kaivo Juhani, puheenjohtaja
Roto Tauno Matias, varapuheenjohtaja
Haho Eevi
Hinttala Irma
Mäkinen Jaakko

Henkilökohtainen varajäsen

Evstifeeva-Auraniemi Larisa
Mikkola Niina
Veikkola Heikki
Salokoski Sari
Suominen Ilkka

Kuntalain 121 §:n mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutetuja. Päätökset lautakunnassa on tehty puheenjohtajan esittelystä.

Sihteerinä on toiminut kaupunginkamreeri Aino Arola.

1.3. Tarkastuslautakunnan toiminta

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n perusteella esitettävä toimintakertomuksessa selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus on laadittu toimintakertomuksessa esitettyihin tietoihin perustuen.

Arviointiin liittyen tarkastuslautakunta on pitänyt seitsemän (7) tilivuoteen kohdistunutta kokousta. Pääasiallisena tarkastelun kohteena ovat olleet perusturvalautakunnan alaiset tehtäväalueet sekä maataloustoimi ja lomatoimi. Vuoden aikana on kuultu eri tehtäväalueiden vastuuhenkilöitä.

Kaupunginjohtaja on kertonut ajankohtaisista asioista ja päätöksistä kokousten alussa ja tekninen johtaja on kertonut keskeisimpien investointihankkeiden toteutumisesta vuoden aikana. Kokouksissa kuultavina ovat myös olleet:

Perusturvajohtaja Taru Nordlund (3.10.2017, 14.11.2017, 5.12.2017)
 Johtava lääkäri Teuvo Jokinen (3.10.2017, 5.12.2017)
 Osastonhoitaja Helena Laaksonen (3.10.2017)
 Osastonhoitaja Marketta Aaltonen (14.11.2017)
 Palveluasumisen esimies Mervi Uutela (14.11.2017)
 Vt. kotihoidon esimies Mari Paasikivi (14.11.2017)
 Vastaava hammaslääkäri Päivi Isotalo (6.2.2018)
 Maaseutuyksikön päällikkö Mari Pentti-Tuomisto (6.2.2018)

Toimialojen/lautakuntien päätöksentekoa tarkastuslautakunta on seurannut näiden pöytäkirjoista sopimansa tehtävänjaon mukaisesti.

Kaupunginhallitus ja tytäryhtiöt	Juhani Kaivo
Perusturvalautakunta	Matias Roto
Sivistyslautakunta	Eevi Haho
Tekninen lautakunta	Irma Hinttala
Ympäristölautakunta	Jaakko Mäkinen

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat osallistuneet Satakunnan ja Varsinais-Suomen tarkastuslautakuntien risteilyseminaariin syyskuussa 2017.

Tarkastuslautakunnan toimintakulut vuodelta 2017 olivat yhteensä 18 245 euroa.

1.4. Tilintarkastus ja tarkastustoimi

Valtuusto on valinnut Someron kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Audiator Oy:n vuosiksi 2017 - 2018. Yhtiön nimeämänä vastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHTT -tilintarkastaja Hannu Laurila, jota on avustanut tarkastaja Seija Hakamäki.

Tarkastukseen on käytetty vuodessa 19 tarkastuspäivää. Tilintarkastaja on osallistunut lautakunnan kokouksiin ja raportoinut lautakunnalle työohjelman toteutumisesta ja keskeisimmistä tarkastushavainnoista.

Tilintarkastaja esitteli tilintarkastusohjelman vuodelle 2017 tarkastuslautakunnan kokouksessa 22.8.2017. Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan väliraportin 6.2.2018. Loppuraportin vuoden 2017 tarkastuksesta sekä tilintarkastuskertomuksen tilintarkastaja antoi 31.5.2018.

2. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIINTI

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtuusto on kokouksessaan 12.6.2017 § 45 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2016 tiedoksi ja huomioitavaksi päätöksenteon valmistelussa.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 11.9.2017 § 64 saanut selvityksen vuoden 2016 arviointikertomuksessa esiin nostetuista kysymyksistä ja niiden pohjalta tehdyistä toimenpiteistä.

Tarkastuslautakunta on saanut vastineet tiedoksi 3.10.2017 § 40.

3. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

3.1. Talousarvion toteutuminen (sisäiset ja ulkoiset erät)

Vuoden 2017 alkuperäisen talousarvion kulut olivat 69,5 milj. euroa. Vuoden aikana hyväksyttiin 0,3 milj. euron lisämäärärahat. Lisäysten jälkeen määrärahoja oli yhteensä 69,8 milj. euroa. Tuloslaskelman toteutuneet toimintakulut olivat 67,3 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion n 2,5 milj. euroa. Toimintatuottoja oli budjetoitu 17,66 milj. euroa. Määrärahoja lisättiin vuoden aikana n. 32 000 euroa, jonka jälkeen tulomäärärahoja oli yhteensä 17,69 milj. euroa. Tulojen toteutuma oli 19,2 milj. euroa. Tulojen ylitystä syntyi n 1,6 milj. euroa.

Tulorahoituksen riittävyys

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kulujen erotus) oli 48,1 milj. euroa ja se muodostui n. 4 milj. euroa paremmaksi kuin talousarviossa. Tämä johtuu siitä, että toimintakulut alittuivat ja toimintatuottoja kertyi arvioitua enemmän. Alkuperäisessä talousarviossa toimintakatteeksi oli arvioitu 51,8 milj. euroa ja lisämäärärahojen jälkeen 52,1 milj. euroa, mutta lopullinen toteutuma oli 48,1 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2017</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2017</u>	<u>Poikkeama</u>
Toimintakate	-51,8	-52,1	-48,1	4,0

Verotuloihin oli budjetoitu 26,6 milj. euroa ja toteutuma oli 27,2 milj. euroa. Näin ollen ylitystä oli n 0,6 milj. euroa. Valtionosuuksiin oli varattu 25,9 milj. euroa ja niiden toteutuma oli 25,97 milj. euroa eli ylitystä tuli 67 000. euroa.

Milj. €	<u>TA 2017</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2017</u>	<u>Poikkeama</u>
Vuosikate	0,7	0,4	5,1	4,7

Vuosikate oli alkuperäisessä talousarviossa 660 400 euroa. Lisämäärärahojen jälkeen vuosikate oli n. 409 000 euroa. Tilinpäätöksessä vuosikate oli kuitenkin 5,1 milj. euroa. Vuosikatearvio ylitettiin selvästi.

Suunnitelman mukaisiin poistoihin oli varattu 2,9 milj. euroa ja toteutuma oli niin ikään 2,9 milj. euroa. Tämän lisäksi kirjattiin vielä n. 0,14 milj. euroa kiinteistön arvonalennuksia. Poistojen ja arvonalennusten (-3 milj. euroa) jälkeen tilikauden tulos muodostui n. 2,1 milj. euroa ylijäämäiseksi. Näiden jälkeen kirjattiin kuitenkin vielä n. 0,2 milj. euron satunnaisia kuluja ja lopulliseksi tilikauden tulokseksi muodostui n. 1,9 milj. euroa.

Milj. €	<u>TA 2017</u>	<u>Ta+muut.</u>	<u>Tp 2017</u>	<u>Poikkeama</u>
Tilikauden tulos	-2,2	-2,7	1,9	4,6

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 1 887 866 euroa.

3.2. Toiminnan rahoitus

Tulorahoituksen (vuosikate) ja investointien nettomenojen sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen jälkeen rahoituslaskelma osoittaa -2,96 milj. euron rahoitusaliijäämää. Alkuperäisessä talousarviossa vastaava luku oli -9,62 milj. euroa ja muutetussa talousarviossa -10,26 milj. euroa. Rahoitusaliijäämään vaikuttavat pääasiassa investointimenojen määrä sekä vuosikatteen suuruus. Vuonna 2017 vuosikate oli 5,13 milj. euroa ja investoinnit sekä rahoitusosuudet, pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot ja tulorahoituksen korjauserät yhteensä 7,89 milj. euroa. Näiden jälkeen alijäämä olisi ollut 2,75 milj. euroa, mutta vuoden aikana kirjatut satunnaiset kulut 0,2 milj. euroa pudottivat rahoitusaliijäämän 2,96 milj. euroon.

Talousarvioon oli merkitty 10,0 milj. euroa uutta lainaa, josta nostettiin 6 milj. euroa. Lainojen lyhennykset olivat vuoden aikana 1,34 milj. euroa. Vuoden lopussa lainaa oli 2 126 euroa/asukas. Kaikkiaan Someron kaupungilla oli lainaa vuoden lopussa 19 milj. euroa. Rahavarat kasvoivat vuoden aikana 1,1 milj. euroa.

4. TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

4.1. Kaupunginhallitus

Toteamme, että kaupunginhallitus on hoitanut tehtäviä hyvin ja sen seurauksena vuosikate oli 5,1 milj. euroa. Kiinnitetään kuitenkin huomiota siihen, että kaupunginhallituksen ja konserniyhtiöiden välinen tiedonkulku toimii tehokkaasti.

4.2. Maaseutulautakunta (1.6.2017 asti)

Maaseutulautakunta on toiminut 1.6.2017 asti. Sen jälkeen lautakunnan tehtävät siirtyivät kaupunginhallituksen alaisuuteen.

Lautakunta on hoitanut sille uskotut tehtävät samojen linjanvetojen mukaan kuin aikaisempinakin vuosina. Metsätilojen hoidossa sekä tuotot että kulut kasvoivat talousarvioon nähden, toimintakate oli 14 255 euroa pienempi kuin arvioitu. Koska hoitovuosi ja budjettivuosi eivät ole samoja, niin tämä mahtuu satunnaisen heitton haarakkaan. Metsänhoidon vaikutus työllisyyteen on merkittävää. Tämän jatkuvuuden turvaaminen on tärkeää myös jatkossa. Kokonaisuutena todetaan että lautakunta on pysynyt talousarviossa.

4.3. Elinkeinolautakunta (1.6.2017 asti)

Elinkeinolautakunta on toiminut 1.6.2017 asti. Sen jälkeen lautakunnan tehtävät siirtyivät kaupunginhallituksen alaisuuteen. Asetetut tavoitteet on saavutettu. Nousua on vuoden aikana näkynyt niin yritysneuvontakerroissa kuin toimenpiteiden piirissä olleiden yritysten määrässä.

4.4. Perusturvalautakunta

Perusturvassa on ollut muutoksia viime aikoina: nämä ovat koskeneet Lamminniemeä, Katajakotia, Mäntykotia, Rauhankalliota sekä Tervaskantoa ja tavanomaisen työvoiman vaihtuvuuden lisäksi useamman eri osa-alueen johdossa oleva vastuullinen virkailija on vaihtunut vuoden 2017 aikana.

Lähiaikoina eduskunnassa käsiteltävät sote-uudistusta koskevat lait tuovat tullessaan suuria muutoksia lautakunnan asemaan. Vielä tässä vaiheessa ei voida nähdä mitä kaikkea tulevaisuus tuo tullessaan.

Vuoden 2017 toiminnasta voidaan todeta, että lautakunta on pääsääntöisesti saavuttanut tavoitteensa, joissakin kohdissa tavoitteeseen saakka ei ole päästy, mutta suunta on ollut oikea.

Kansanterveystyössä lautakunta on todennut, että mittarit eivät toimineet. Erikoissairaanhoidossa saatiin myönteinen yllätys, kun aikaisemman alati nousseiden kulujen sijaan saatiinkin kulujen alennus. Päinvastainen yllätys saatiin kehitysvammatyössä, kun lakisääteisten palvelujen kustannukset ovat kasvaneet odotettua nopeammin. Tästä syystä asetettu tavoite ei toteutunut.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että lautakunnan varoja on käytetty huolella.

4.5. Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kuntakesun eli kehittämissuunnitelman tavoite toteutui. Myös digitalisaatioon vastaaminen tvt-strategioiden valmistelu ja tvt-hankkeet toteutuivat.

Kiiruun koulurakennuksen/oppimiskeskuksen valmistelun tavoite toteutui ja valmistauduttiin koulukeskuksen toimintakulttuurin luomiseen.

Liikuntapalveluiden järjestämismallin valmistelun tavoitteet eivät toteutuneet. Tarkastuslautakunta toivookin yhteistyötä teknisen lautakunnan kanssa tehtävän uimahallin kiinteistö- ja allashuoltotekniikan huoltamisen mallin toteuttamisessa.

Koulukuljetusten optimoinnin tavoitteet eivät toteutuneet. Valtuuston asettamaa aikatavoitetta ei ole ollut mahdollista saavuttaa kaikkien haja-asutusalueella asuvien osalta.

4.6. Tekninen lautakunta

Lautakunta on kokoontunut aktiivisesti ja se on toteuttanut monia tärkeitä asioita. Kiinteistöjen huoltokirjat ja kuntotarkastukset on pidettävä aktiivisesti ajan tasalla.

Toteamme teknisen lautakunnan suorittamat toimet tarpeellisiksi, sekä pääosin onnistuneiksi.

4.7. Ympäristölautakunta

Lupahakemusten käsittelyaikoja on tehostettava. Ylityksiä on mm. ympäristönsuojelun yhteisluvis- ja maa-ainesvalvonnan käsittelyajoissa. Ilmasto-ohjelman toteuttamiseen on edelleen kiinnitettävä huomiota.

Yhdyskuntasuunnittelun osalta koko Someron maankäytön strategisen suunnitelman laatiminen selkeyttää ja tehostaa kaavoitushankkeita.

4.8. Investoinnit

Investointeihin oli talousarviossa varattu 10,58 milj. euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin n. 0,2 milj. euroa, jonka jälkeen määrärahat olivat 10,77 milj. euroa. Toteutuneet menot olivat 8 milj. euroa eli 2,8 milj. euroa arvioitua vähemmän.

Rahoitusosuuksia kirjattiin 0,04 milj. euroa (Kiiruun koulun taidehankinnat 0,03 milj. euroa ja kevyenliikenteenväylät 0,01 milj. euroa). Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja oli talousarviossa varattu 0,25 milj. euroa ja kertyneet tulot olivat 0,12 milj. euroa.

Talonrakennusinvestointeihin oli varattu 7,2 milj. euroa ja toteutuneet menot olivat yhteensä 7,17 milj. euroa. Suurin investointi oli Kiiruun koulukeskuksen rakentaminen, johon oli varattu 6,5 milj. euroa, mutta toteutuneet kustannukset olivat 6,8 milj. euroa.

Julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen oli varattu 2,7 milj. euroa ja niitä käytettiin vain 0,3 milj. euroa, pääasiassa kevyenliikenteenväylien rakentamiseen ja teiden kestopäällystämiseen.

5. KUNTAKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin konsernipolitiikkaa, seuraa omistajapolitiikan toteutumista, konserniohjeiden toimivuutta ja tarvittaessa raportoi kaupunginhallitukselle. Kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin tavoitteet ja omistajapolitiikan linjaukset.

Someron kaupunkikonserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

6. SIDONNAISUUDET

Uuden kuntalain (410/2015) 84 § ja 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Uuden kuntalain myötä sidonnaisuuksien ilmoittaminen on tullut lakisääteiseksi vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Tarkastuslautakunta on kokouksessaan 3.10.2017 tarkastanut sidonnaisuusilmoitukset ja saattanut ne valtuustolle tiedoksi (kvalt 6.11.2017 § 78). Sidonnaisuusilmoitukset on julkaistu kaupungin verkkosivuilla.

7. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Kiitokset kaikille niille viranhaltijoille, työntekijöille ja luottamushenkilöille, jotka ovat myötävaikuttaneet hyvän tuloksen saamiseen.

Somerolla, 31. päivänä toukokuuta 2018

Someron kaupungin tarkastuslautakunta

Juhani Kaivo
puheenjohtaja

Matias Roto
varapuheenjohtaja

Irma Hinttala
jäsen

Jaakko Mäkinen
jäsen

Heikki Veikkola
varajäsen